

которая одновременно выступает главным физико-химическим барьером на пути миграции техногенных элементов. Продолжительность пребывания техногенных загрязнителей в почве больше, чем в других компонентах биосферы. Загрязнение почв имеет устойчиво-прогрессивный характер. Под воздействием мощной техногенной нагрузки почвы приобретают комплекс новых свойств, значительно отличаясь от почв фоновых ландшафтов. Анализ ранее проведённых исследований состояния почв в зоне влияния ПАО «Сумыхимпром» показывает, что они характеризуются недостаточной изученностью основных возникающих закономерностей почвенных процессов, разрозненностью оценочных показателей и отсутствием комплексной эколого-геохимической оценки состояния почв в зоне влияния предприятия, что обуславливает актуальность проведения данных исследований.

ФОРМУВАННЯ НАПРЯМІВ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ У ТЕПЛОПОСТАЧАННІ

Н.М. МАТВЄЄВА, канд. екон. наук, **В.О. ЄСІНА**, канд. екон. наук

Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова

61002, Україна, вул. Революції, 12

E-mail: mire2005@ukr.net

В умовах постійного дефіциту паливних ресурсів в Україні, необхідності зниження енерговитрат при виробництві, транспортуванні та споживанні теплової енергії питання оптимізованого теплопостачання населених пунктів є державним завданням.

Законом України "Про теплопостачання" визначено основні принципи державної політики у сфері теплопостачання:

- підвищення енергоефективності функціонування систем теплопостачання;
- оптимальне поєднання систем централізованого, помірно-централізованого, децентралізованого та автономного теплопостачання;
- періодичний перегляд, удосконалення та техніко-економічна оптимізація схем теплопостачання.

Аналіз останніх досліджень довів актуальність поставленого питання та необхідність негайного рішення проблеми.

На основі викладеного можна сформулювати завдання дослідження, яке полягає в негайному формуванні та реалізації низки організаційно-економічних заходів, тому що, саме комплексний підхід забезпечить ефективне функціонування галузі.

На сьогодні в сфері теплопостачання існують невирішені проблеми, що характерні для більшості населених пунктів України, зокрема:

- потужності встановленого обладнання котелень, як правило, значно перевищують теплові навантаження;
- не виконуються вимоги чинних в Україні норм і правил щодо регулювання та обліку теплової енергії при її виробництві, транспортуванні та споживанні;
- основне та допоміжне обладнання котелень практично вичерпало всі допустимі терміни експлуатації (термін експлуатації понад 57% котелень перевищує 20 років);
- низька надійність теплових мереж через відсутність їх резервування, вичерпаний природний ресурс та незадовільна теплоізоляція, що обумовлює великі втрати тепла (до 30%), суттєві економічні збитки внаслідок частих аварій та значних обсягів ремонтних робіт;
- в більшості міст централізоване гаряче водопостачання здійснюється за графіком, в окремих містах, у т.ч. обласних центрах, воно взагалі відсутнє, а трубопроводи систем гарячого водопостачання не підлягають відновленню.

Система розвитку організаційно-економічного механізму галузі теплопостачання повинна складатися з таких елементів, на нашу думку:

1. Модель оцінки й стимулювання підвищення рівня організаційно-технологічної надійності й економічності теплопостачання, що пропонується як цільовий критерій керування теплопостачанням, що реалізує завдання підвищення надійності й економічності теплопостачання.

2. Систему моніторингу ефективності теплопостачання, що формує необхідну інформаційну основу керування теплопостачанням на базі критеріїв якості, надійності й економічній ефективності.

3. Підходи до формування собівартості послуг теплопостачання на основі децентралізованих нормативів витрат по окремих джерелах тепла й розподільних мереж, що забезпечують децентралізацію системи організаційно-економічного керування теплопостачанням для переходу до керування за кінцевими результатами теплопостачання й параметрам його ефективності для конкретних систем теплопостачання.

4. Показники оцінки заходів модернізації й реконструкції систем комунального теплопостачання на базі критеріїв якості, надійності й економічності теплопостачання.

5. Систему показників ефективності теплопостачання, рекомендовану до використання при обґрунтуванні й твердженні тарифів на послуги й необхідну для реалізації контуру керування надійністю й економічністю теплопостачання через тарифний механізм.

6. Організаційну структуру керування теплопостачанням непромислових об'єктів, що реалізує пропоновані науково-методичні розробки в рамках спеціальної системи організаційних відносин, прав і відповідальності.

7. Методи оцінки ефективності впровадження пропонованих розробок, що включають у себе методи визначення: економічної, соціальної й бюджетної ефективності реалізації пропонованих розробок.